

Nr 33.

Godkänd av första kammaren den 29 februari 1924.

Godkänd av andra kammaren den 29 februari 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om beredande av ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag m. m.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 1.)

TILL KONUNGEN.

Genom Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 130 förelades sistlidna riksdag förslag till ändringar i kommunalförfattningarna m. m. åsyftande lösning av den sedan länge aktuella frågan om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. I de delar denna proposition hänvisades till konstitutionsutskottet blev den med vissa modifikationer av utskottet tillstyrkt (utlåtandet nr 20). Utskottets hemställan i ämnet avslogs emellertid av första kammaren utom i vad den angick ändringar i landstingsförordningen, under det att densamma i sin helhet vann andra kammarens bifall.

För så vitt de till konstitutionsutskottets beprövande hänskjutna förslagen sålunda vid 1923 års riksdag förföllo, hava de nu ånyo förelagts riksdagen genom två likalydande motioner.

I fjolårets ovannämnda utlåtande i ämnet yttrade konstitutionsutskottet bl. a. följande.

»I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 mars 1918 (nr 61) hemställde riksdagen, det Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, huruvida och i vad mån, med bibehållande såsom regel av gällande rättsgrundsats, att kommunala förtroendeuppdrag skulle vara oavlönade, kommun måtte berättigas att till innehavare av dylika uppdrag under de begränsningar och villkor, som kunde befinnas erforderliga, besluta ersättning, samt för riksdagen framlägga de förslag till ändringar i gällande kommunalförfattningar, vartill utredningen måtte kunna föranleda. Sedan den sålunda begärda utredningen uppdragits åt de s. k. kommunalförfattningssakkunniga, och dessa sakkunniga den 18 januari 1922 avgivit betänkande i berörda fråga, har Kungl. Maj:t i nu förevarande

proposition på grundvalen av den verkställda utredningens resultat samt däröver infordrade och avgivna yttranden förelagt riksdagen förslag i ämnet.

Vid sin hemställan i nyssnämnda skrivelse hänvisade riksdagen huvudsakligen till de uttalanden, som redan 1915 års konstitutionsutskott (utlåtande nr 9) gjort i anledning av då väckta motioner i ämnet. Härvid åberopades bl. a. följande yttrande av sagda utskott angående de olägenheter, som voro förknippade med rådande förhållanden på området och mot vilka det alltså gällde att råda bot:

'Styrkan hos ett system för den kommunala självstyrelsens utövning, inom vilket, såsom hos oss är fallet, icke endast den högsta beslutanderätten inom kommunen, direkt eller indirekt, tillerkänts dess egna medlemmar, utan även den kommunala förvaltningen i första hand anförtrotts åt kommunens valda förtroendemän, ligger uppenbarligen däri, att detsamma genom att draga in kommunmedlemmarna i det direkta arbetet och det därmed förknippade ansvaret för kommunens bästa, är i hög grad ägnat att skapa och underhålla en stark och sund allmänanda, en levande känsla av solidaritet med samhället. För att systemet skall verka i avsedd riktning kräves emellertid givetvis, att de medborgerliga krafterna drivas till sitt arbete i kommunens tjänst av rent intresse för kommunens angelägenheter och icke av begär efter ekonomisk vinning. Den kommunala självstyrelsen förutsätter därför såsom ett naturligt komplement, att de kommunala förtroendemännen — oberoende av den förmögenhetsställning de intaga — skola lämna sitt arbete utan ersättning. Det är även, såsom ovan påpekats, en hos oss liksom annorstädes sedan gammalt gällande grundsats, att de kommunala förtroendeuppdragen skola vara oavlönade, och det lärer väl ej råda något tvivel, att den oberoende och självständiga ställning, som lek-männen innehåva inom vår kommunala självförvaltning, i väsentlig mån är att tillskriva berörda omständighet. Också har det synts utskottet självklart, att grundsatsen om oavlönade förtroendeuppdrag bör såsom regel upprätthållas.

Emellertid lär det ej kunna förnekas, att det sätt, varpå nämnda grundsats hos oss för närvarande tillämpas, går väsentligen utöver det ändamål, densamma vill tillgodose, och därigenom i alltjämt växande omfång föranleder allvarliga olägenheter. Grundsatsen innebär dock icke i och för sig, att en kommunal förtroendeman skall för sitt uppdrag nödgas underkasta sig understundom måhända rätt avsevärda *direkta* utgifter, såsom kostnader för resor och extra kostnader för livsuppehälle. Under vissa omständigheter kunna även de *indirekta* förluster, som ett förtroendeuppdrag förorsakar i form av mistad dagspenning eller annan inkomst, leda till betänkliga konsekvenser. Visserligen innebär det ingen orimlighet, att man får något offra — även annat än sin arbetskraft — i arbetet för kommunen. Men uppoftningarna få icke göras så stora, att de verka avskräckande eller rent av förhindrande från deltagande i kommunens angelägenheter, ty därigenom skada de mera än gagna självstyrelsens syfte att åstadkomma en i möjligaste mån allmän medverkan i det kommunala arbetet och ansvaret. Här kan nu, enligt vad erfarenheten utvisat, inträffa, att förtroendeuppdrag i den svenska kommunala självstyrelsen dels medföra så pass kännbara direkta kostnader, dels förorsaka sådana indirekta förluster för innehavarna, att hela grupper av medborgare praktiskt taget blivit nästan avskurna från möjligheten att mottaga dylika uppdrag. För medborgare i svagare ekonomisk ställning, såväl löntagare som små jordbrukare, hantverkare o. d., blir så alltför lätt fallet, och detta mera, ju mer intensiteten i det kommunala arbetet växer och ju mera tid och arbetskraft de kommunala förtroendeuppdragen i följd härav måste kräva. En utveckling i den riktningen, att de mindre bemedlade i praktiken utestängas från det aktiva kommunala förvaltningsarbetet i styrelser, nämnder och andra särskilda uppdrag, bör ej

få fortgå, allra minst sedan genom 1907—1909 års kommunala rösträttsreform de ekonomiskt svagare samhällsklasserna beretts ökad möjlighet att göra sina synpunkter gällande i *beslut* rörande kommunala angelägenheter. Konsekvensen synes då fordra, att tillfälle också gives dessa klasser att låta sig företrädas i det kommunala *förvaltningsarbetet*. Vad som på ifrågavarande område kan göras för att de hinder, som resa sig däremot, må undanröjas, bör icke underlåtas, så länge själva principen, att det kommunala förtroendeuppdraget, d. v. s. det kommunala arbetet, skall vara oavlönat — rätt fattad — ej därigenom trädes för nära.

Sedan därefter även återgivits utskottets närmare prövning av det föreliggande spørsmålet, erinrade riksdagen i omförmälda skrivelse jänväl om den sammanfattning beträffande frågans principiella läge och riktlinjerna för dess lösende, som utskottet slutligen givit. Denna sammanfattning var av följande lydelse:

'Den föregående framställningen torde hava visat, att frågan om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag utgör ett omfattande spørsmål, som äger nära samband med grunderna för den kommunala självstyrelsen och som på grund av denna självstyrelsens faktiska utveckling i riktning emot ökad demokratisering och vidgade arbetsuppgifter trängt fram till sådan aktualitet, att frågan icke gärna längre kan undanskjutas. Enligt utskottets mening är också tiden nu inne till verkställande av en grundlig och allsidig utredning av förevarande spørsmål i hela dess sammanhang.

Vid denna utredning lärer böra fasthållas, att den hos oss sedan gammalt gällande, av självstyrelsens egen natur betingade grundsatsen, att kommunala förtroendeuppdrag skola vara oavlönade, i allmänhet bör förbli orubbad, så att den kommunale förtroendemansens arbete i kommunens tjänst framdeles såsom hittills må lämnas utan ersättning. Men samtidigt bör ihågkommas, å ena sidan att det ej kan anses innebära, att berörda princip trädes för när, därest ersättning medgives för en del direkta utgifter, särskilt resekostnader och extra kostnader för livsuppehälle, ävensom för vissa indirekta förluster i form av mistad arbetsförtjänst eller arbetstid, varför gottgörelse nu icke kan utgå, samt å andra sidan att omsorgen om principens uppehållande ej må hindra, att i vissa särskilda undantagsfall av ovan antydd art ersättning även för nedlagt arbete bör kunna ifrågakomma. Emellertid synes det utskottet alltid böra fasthållas, att innehavarna av de representativa kommunala uppdragen, stadsfullmäktig- och kommunalfullmäktigskap, icke må kunna berättigas till ersättning för sitt medlemskap i nämnda korporationer av vare sig det ena eller det andra slaget, annat än möjligen till gottgörelse för resekostnader.

Vidare är det för utskottet, liksom för 1912 och 1913 årens konstitutionsutskott, självkart, att det icke må tillkomma den enskilde förtroendemannen någon rätt att kräva ersättning utöver vad kommunen kan finna gott att för varje fall besluta. Genom att lägga beslutanderätten i kommunens hand vinnes å ena sidan möjlighet till anpassning efter lokala och andra förhållanden och å andra sidan skyddas kommunerna emot framställande av oberäknliga anspråk. Uppenbarligen är det av vikt att ej heller kommunerna missbruka den rätt att besluta ersättning, som kan komma att tillerkännas dem. Vilka särskilda garantier till skydd häremot böra föreskrivas, lärer vid frågans utredning böra tagas under noggrant överbäggande. I sådant avseende må erinras därom, att redan enligt gällande kommunalförfattningar alla kommunala beslut, som gå ut på beviljande av anslag till nya ändamål eller behov, fordra viss kvalificerad majoritet, ävensom att för giltighet av landskommuns beslut om tilldelande av arvode och annan gottgörelse åt ordföranden i kommunalnämnd samt om förhöjning därav fordras Konungens befallningshavandes godkännande. Givetvis kunna

garantier av motsvarande eller annan art tänkas också för andra fall av ersättning åt kommunala förtroendemän.

Enligt konstitutionsutskottets mening har den nu förebragta utredningen ytterligare understrukit behövligheten av den reform, för vilken riksdagen i berörda skrivelse uttalat sig, och därjämte anvisat en lösning av frågan, som i den något modifierade form Kungl. Maj:t föreslagit synes i allt väsentligt tillgodose de synpunkter, åt vilka riksdagen i detta sammanhang givit uttryck. Behovet av en ändrad lagstiftning, som i vidare mån, än hittills varit fallet, medger ersättningar åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag, synes på ett talande sätt ytterligare ådagalagt genom de vid utredningen införskaffade upplysningarna angående förekomsten redan nu av dylika ersättningar, då ju dessa uppgifter utvisa, att kommunerna i mycket betydande omfattning sett sig nödsakade att — *vid sidan av lagen* — besluta gottgörelse till olika slag av uppdragsinnehavare i förtroendeställning. Och den av de sakkunniga framhållna möjligheten, att, därest detta behov icke tillgodoses, de kommunala funktionerna i allt större utsträckning kunna komma att överflyttas från förtroendemän till uppdragsinnehavare i tjänsteställning och det kommunala självstyrelsesystemet därigenom äventyras, synes utskottet innebära en fara, som i tid bör förekommas.

Med avseende å den i propositionen föreslagna lösningen av spørsmålet är till en början att märka, att förslaget genomgående — med det på grund av förutvarande lagstiftning naturliga undantaget för gottgörelse åt landstingsmän vid deltagande i landstingsmöte — beaktat riksdagens önskemål, att beslutanderätt i förevarande hänseende alltid måtte förbehållas kommunerna själva. På samma gång som den föreslagna lagstiftningen sålunda *icke påtvingar* kommunerna några utgifter för ifrågavarande ändamål utan helt och hållet lämnar öppet för dem att vederbörligen mot vart annat avväga å ena sidan behovet av ersättningar och å den andra förmågan att uppbära en ytterligare stegrad skattebörd, beredes härigenom tillfälle till ett önskvärt hänsynstagande till lokala olikheter i övrigt, såsom i fråga om behövligheten av ersättning till det ena eller andra slaget av uppdragsinnehavare, lämpligheten av den ena eller andra ersättningsformen o. dyl.

Även beträffande omfattningen av den ökade befogenhet i berörda hänseende, som skulle tilläggas kommunerna, och densammans närmare bestämmande synes i stort sett intet vara att erinra mot det framställda förslaget. Också härvidlag står den föreslagna lagstiftningen i god överensstämmelse med de av riksdagen givna anvisningarna och anknyter i fråga om de ersättningsformer — dagtraktamente, reseersättning eller arvode —, som kommunerna skulle äga besluta för olika kategorier av uppdragsinnehavare, till de bestämmelser, vilka tidigare särskilt meddelats beträffande vissa slag av förtroendemän. Ej heller torde de maximibelopp, som föreslås för dagtraktamentens och reseersättningsars vidkommande, kunna anses såsom i och för sig oskäligt högt tillmätta.

Behövligheten och lämpligheten av särskilda garantier mot missbruk från kommunernas sida vid den avsedda utökningen av deras befogenhet att besluta ersättningar har, i anslutning till 1915 års konstitutionsutskotts ovan återgivna uttalanden därom, gjorts till föremål för särskild prövning vid den ifrågavarande utredningen. De föreskrifter angående underställning till Konungens befallningshavande av primärkommuns beslut om utgivande av gottgörelse i form av arvode, som de sakkunniga tillstyrkt och som jämväl inrymts i propositionen, finner utskottet lämpliga och värdefulla. Men att därutöver åvägbringa någon dylik särskild garantibestämmelse av värde synes utskottet icke möjligt. Vad

speciellt angår den i meranämnda riksdagsskrivelse antydda utvägen att uppställa krav på kvalificerad majoritet vid beslut i hithörande frågor, delar utskottet helt och hållet de sakkunnigas och den vid propositionens avlåtande föredragande departementschefens mening.

På nu återgivna grunder har riksdagen i år ansett sig böra i huvudsak antaga de framställda förslagen. Förutom ett par rent formella korrigeringar, som redan förra året påyrkades av konstitutionsutskottet, hava dock mindre jämkningar i tvenne hänseenden synts befogade.

Såsom ovan framhållits, avse de föreslagna bestämmelserna allenast att be-
reda *möjlighet för kommunerna* att inom lagstadgade gränser tillgodose förefintliga behov av gottgörelse åt innehavare av förtroendeuppdrag. Det ligger givetvis vid sådant förhållande stor vikt uppå, att kommunerna vid tillämpningen av ifrågavarande lagstiftning äro fullt medvetna därom, att de genom densamma förvärvat en diskretionär befogenhet med därur härflytande skyldighet att i varje förekommande fall verkligen underkasta framställda ersättningskrav en omsorgsfull prövning. En formulering särskilt av de grundläggande lagrummen i förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad — resp. § 19 och § 17 — varigenom sagda huvudprincip så klart som möjligt markeras, bör naturligtvis för den skull eftersträvas. Därest i begynnelsen av nyssnämnda lagrum såsom grundförutsättning för ett beslut om gottgörelse uttryckligen angives, att behovet därav först måste hava konstaterats, torde i någon mån berörda synpunkt bliva bättre tillgodosedd än som skett i motionärernas förslag, och riksdagen har därför stannat för en dylik omformulering av sagda paragrafer.

Beträffande förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm har riksdagen vidare ansett en ändring böra vidtagas i den föreslagna lydelsen av § 38 mom. 1 på grund av ett påpekande, som på sin tid gjorts i Stockholms stadsfullmäktiges yttrande över kommunalförfattningssakkunnigas betänkande i ämnet. Det erinrades nämligen i detta yttrande därom, att enligt förslaget möjlighet skulle beredas till dagtraktamente jämväl åt borgarråd såsom ledamot av stadskollegiet eller av kommunal nämnd, något som icke syntes överensstämmande med borgarrådsbefattningens ställning. Denna erinran hade emellertid i fjolårets proposition lämnats obeaktad, och den påtalade eventualiteten har kvarstått även i nu förevarande förslag. Till förekommande därav har riksdagen beslutat dels sådan hänvisning i berörda lagrum till bestämmelserna i § 34 om stadskollegiets sammansättning, att stadgandet allenast blir tillämpligt å andra ledamöter av kollegiet än borgarråden, och dels motsvarande begränsning i övriga ifrågakommande fall genom formuleringen »*utsedd* ledamot» i analogi med vad som skett beträffande förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad.

I likhet med konstitutionsutskottet år 1923 har riksdagen icke kunnat undgå att uppmärksamma, att den föreslagna rätten för primärkommunerna att besluta full ersättning för skjutskostnader — låt vara blott med beräknande av

lägsta skjuts- och åkdonslega — kunde komma att leda till betänkliga ekonomiska konsekvenser, om den toges i anspråk inom de vidsträcktaste kommunerna, av vilka flera även tillhöra de ekonomiskt relativt svagast situerade i riket. För att i möjligaste mån säkerställa mot dessa konsekvenser har det syntts oundgängligt, att ytterligare inskränkning göres uti berörda befogenhet. Och i betraktande av att de verkliga resekostnaderna i de fall, då skjutsersättning skulle kunna utgå, merendels torde genom användande av cykel, bilomnibus eller egen hästskjuts kunna nedbringas under skjuts- och åkdonslegans belopp, synes även en mera begränsad gottgörelse någorlunda fylla det avsedda syftet. Enligt riksdagens mening bör man i överensstämmelse med andra kammarens beslut vid 1923 års riksdag kunna gå så långt ned som till hälften av det i motionerna föreslagna maximibeloppet.

Tillika har riksdagen funnit, att i § 19 av förordningen om kommunalstyrelse på landet bör göras en sådan erinran om hänsynstagande till förhandenvarande kommunikationsförhållanden vid beslut angående reseersättning, varom konstitutionsutskottet förra året i detta sammanhang hemställde.

I vad de föreslagna bestämmelserna angå gottgörelse i form av arvode åt särskilt arbetstyngda uppdragsinnehavare inom kommunala styrelser, nämnder och beredningar har någon tveksamhet yppat sig om lämpligheten att bland därvid särskilt angivna uppdragsinnehavare medtaga även ordförande utan uttrycklig föreskrift, att därmed icke avses ordförande, som endast är förhandlingsledare. Ehuru riksdagen givetvis är av den åsikten, att arvode till dylik ordförande icke bör ifrågakomma, har något förtydligande tillägg härom ej syntts vara behövt, då av lagtexten torde framgå, att uppdrag med åligganden mellan sammanträdena avses.

Till sist är att märka, att förevarande motioner gällt även en annan fråga än det hittills beaktade spörsmålet angående ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. I den ofta berörda propositionen nr 130 föreslog nämligen Eders Kungl. Maj:t jämväl en ändring i § 34 av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, innebärande att tjänstgöringstiden för valda ledamöter av Stockholms stadskollegium skulle förkortas från fyra till ett år. Detta förslag hade föranletts av en framställning från Stockholms stadsfullmäktige, däri bl. a. påpekats, att sagda mandatstid genom upphörandet av den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige ändrats från två till fyra år, och att ifrågavarande ledamöter av kollegiet skulle komma att utses för denna långa valperiod vid stadsfullmäktiges första sammanträde efter nyval. En dylik ordning kunde enligt stadsfullmäktiges förmenande icke anses lämplig. Tillfälle borde finnas att oftare kunna vidtaga de jämkningar i stadskollegiets sammansättning, som på grund av förhållandena kunde bliva önskvärda. Olämpligt syntes också vara, att ifrågavarande val framdeles i allmänhet icke skulle komma att ske vid samma tillfälle som val av borgarråd.

Liksom konstitutionsutskottet förra året har riksdagen icke haft något att invända mot sistberörda, nu i de behandlade motionerna upptagna förslag.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen för Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen för sin del antagit följande lagar, nämligen:

L a g

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 (nr 13).

Härigenom förordnas, att §§ 19 och 20, § 21 mom. 1, §§ 23, 24 och 34, § 36 mom. 1 samt §§ 51 och 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 19.

Mom. 1. Där sådant finnes av behovet påkallat, äger kommunen rätt besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor, varom i § 72 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i kommunens angelägenhet inom kommunen åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunen må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som i första stycket sägs, må, om kommunen så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter kommunens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmåles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Mom. 4. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omförmålas, må icke överstiga vad kommunens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 20.

Mom. 1. Kan ärende, som av kommunalstämma handläggas, å den utsatta dagen icke till slut bringas, skall stämman fortsättas å annan dag och, därest stämman så besluter, kungörelse härom i vederbörlig ordning utfärdas. Beslutes icke kungörelse, har ordföranden att, innan sammankomsten upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva dagen för stämmans fortsättande.

Mom. 2. Då jämlikt § 18 eller § 40 mom. 2 val sker proportionellt, äger ordföranden, om han med avseende å befarad tidsutdräkt eller av annan anledning så finner nödigt, att, sedan valseدلarna avlämnats och innan sammankomsten upplöses, utsätta annan dag för valförrättningens fortsättande och avslutande. I sådant fall skola vid stämman utses minst två personer att såsom kontrollanter närvara vid den fortsatta valförrättningen, och skall valurnan, i vilken de avlämnade valseدلarna förvaras, omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar. Innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, skall ordföranden i kontrollanternas närvaro förvissa sig om att sigillen äro obrutna.

Särskild kungörelse om dag för valförrättningens fortsättande erfordras ej.

Mom. 3. Om vid ärendes behandling å stämman begäres uppskov med detsammans avgörande och minst en tredjedel av de närvarande därom förena sig, då skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att med iakttagande av de i § 16 givna föreskrifter kungöra.

Uppskov må ej ske i fråga om val eller mer än en gång i något ärende, såvida icke uppskovet beslutas av pluraliteten i vanlig ordning.

§ 21.

Mom. 1. Ordföranden åligger att ärendena till överläggning framställa, samt att tillse det andra frågor ej företagas, än de, som uti kungörelsen upptagna äro.

Ny fråga kan vid kommunalstämman väckas, men icke förr, än vid annan stämman och efter vederbörlig pålysning handläggas.

Sedan överläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke sluten omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmas utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 23.

Ordföranden skall vid kommunalstämman föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande ämnet för överläggningen och beslutet, jämte skälen därtill. Sedan förhandlingarna äro avfattade, justeras protokollet genast, där så ske kan, eller i annat fall vid kommunalstämma, senast fjorton dagar därefter, varom vid tillfället underrättelse meddelas. Erfordrar ärendet skyndsamhet och kan protokollet icke genast vid kommunalstämma justeras, må stämman kunna uppdraga åt därtill för varje gång utsedda ledamöter att, jämte ordföranden, justering av protokollet, eller vissa delar därav, verkställa. Protokollet undertecknas av ordföranden och minst två vid stämman närvarande ledamöter, eller av de särskilda justeringsmännen, om sådana varit utsedda.

Den, som i avgörandet av ett ärende deltagit, kan genast, eller sist vid justeringen av protokollet, emot det fattade beslutet reservation avgiva.

Sedan protokollet blivit justerat, skall tillkännagivande därom ske från predikstolen i kyrkan nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling, skall dylikt tillkännagivande ske allenast i kommunens huvudkyrka.

§ 24.

Kommunalstämman ordförande är i denna sin egenskap icke berättigad till ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för kommunens räkning vid uppdragets fullgörande påkallas. Kommunen må kunna för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nyss angiven art.

§ 34.

Kommunen må besluta, att, där väglängden mellan kommunalfullmäktigs hemvist och kommunalfullmäktiges sammanträdeslokal överstiger tio kilometer, reseersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde skall till honom utgå; och skall i fråga om ersättningens belopp vad i § 19 mom. 1 första stycket är stadgat beträffande reseersättning till där avsedd ledamot eller revisor äga motsvarande tillämpning.

§ 36.

Mom. 1. Kommunalfullmäktige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande.

I fråga om ersättning åt ordföranden skall vad i § 24 finnes stadgat angående ersättning åt kommunalstämman ordförande äga motsvarande tillämpning.

Kungörelse om fullmäktiges sammanträde första gången efter fattande av beslut, varom i § 27 förmåles, skall utfärdas av stämman ordförande, därefter av fullmäktiges ordförande eller, i händelse av hans förhinder, av vice ordföranden. Kungörelsen skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för sammanträdet och uppläsas minst åtta dagar därförut i kyrkan. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling och hålles i dess kyrka gudstjänst inom nämnda tid, skall kungörelsen uppläsas jämväl därstädes. Är sammanträde utsatt till dag, då gudstjänst hålles, skall kungörelsen den dagen ånyo uppläsas.

För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kallelse icke medhinnes så tidigt, som nu är föreskrivet, må sammanträde kunna hållas efter kortare kallelsetid och även samma dag, då det pålyses; dock må vid sålunda utlyst sammanträde beslut ej fattas om utgift eller erläggande av bidrag därtill.

Besluta fullmäktige, att kungörelsen jämväl bör anslås å viss plats inom kommunen eller införas i en eller flera tidningar i orten, skall ordföranden, där så ske kan, föranstalta därom.

Skriftlig kallelse till sammanträdet, innehållande sådan uppgift, som ovan sägs, bör ock, såvitt möjligt är, genom ordförandens försorg senast fyra dagar förut delgivas en var fullmäktig eller med posten till honom översändas.

§ 51.

Vid kommunalnämndens sammanträden förer ordföranden protokoll eller är för dess ordentliga förande ansvarig. Han ombesörjer skriftväxlingen, emottager alla till nämnden ställda skrivelser och framställningar, ansvarar

för räkenskapernas ordentliga förande, vårdar nämndens handlingar och håller över dem register.

De biträden, som vid utförande av dessa göromål kunna befinnas nödiga, må ordföranden antaga och entlediga.

§ 74.

Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka

a) röra kommunens indelning i valkretsar för val av kommunalfullmäktige;
b) äro ämnade att såsom kommunalstadgar tillämpas, till befrämjande av sedlighet, hälsovård, vård om brandväsende samt ordning och säkerhet inom kommunen;

c) röra arvode enligt § 19 mom. 2; eller

d) avse påläggande av avgifter, som erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Samtliga av kommunen för ett och samma kalenderår fattade, under mom. c) omförmälda beslut skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över kommunens utgifter och inkomster det år besluten avse.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställas, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Kommunalstämman må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

L a g

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 (nr 14).

Häri genom förordnas, att §§ 17, 18, 32, 41 och 75 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Mom. 1. Där sådant finnes av behovet påkallat, äger staden rätt besluta, att ledamot av drätselkammaren och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor för granskning av drätselkammarens eller sådan styrelses, nämnds eller berednings räkenskaper eller förvaltning skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Staden må och kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och våglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller

förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonseleg, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första stycket sägs, må, om staden så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter stadens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmäles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

Mom. 4. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omförmälas, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 18.

Mom. 1. Kan ärende, som vid allmän rådstuga handläggas, å den utsatta dagen icke till slut bringas, skall rådstugan fortsättas å annan dag och, därest rådstugan så besluter, kungörelse härom i vederbörlig ordning utfärdas. Beslutes icke kungörelse, har magistraten att, innan sammankomsten upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva dagen för rådstugans fortsättande.

Mom. 2. Om vid ärendes behandling å rådstuga begäres uppskov med det sammans avgörande och minst en tredjedel av de närvarande därom förena sig, då skall ärendet uppskjutas till annan dag, som magistraten har att med iakttagande av de i § 15 givna föreskrifter kungöra.

Uppskov må ej ske i fråga om val eller mer än en gång i något ärende, såvida icke uppskovet beslutas av pluraliteten i vanlig ordning.

Mom. 3. För varje fråga, som till behandling förekommer, skall ordföranden, sedan överläggningen är slutad, framställa proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke slutna omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmas utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, är den mening beslut, som ordföranden biträder.

Mom. 4. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet, eller

inköp av sådan egendom, där ej inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;

c) beviljande av anslag för ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under det löpande året anslag ej utgår, i stad, där högsta kommunalskatten för 100 kronors inkomst av kapital och arbete överstiger 10 kronor;

d) höjande av visst under det löpande året utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:

1:o mer än 25 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 10 kronor men icke 13 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

2:o mer än 15 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 13 kronor men icke 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

3:o mer än 10 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

f) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande eller ingående av borgen;

g) efterskänkande av oguldna stadsutskylder.

Mom. 5. Med kommunalskatt avses i mom. 4 c) och d) utskylder till staden vare sig de beslutats å allmän rådstuga, av stadsfullmäktige eller å kyrkostämma.

Mom. 6. Efterskänkande av oguldna stadsutskylder må ske allenast, där, efter prövning av varje särskilt fall, verkligt ömmande omständigheter befunnits föreligga.

Mom. 7. Beslut om beviljande av anslag skall tillika innefatta, huruvida anslaget skall utgå av tillgängliga medel eller erforderligt belopp uttaxeras eller upplåning därav ske.

§ 32.

Stadsfullmäktige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande.

Underrättelse om dessa val skall genom magistraten till Konungens befallningshavande insändas.

Stadsfullmäktiges ordförande är i denna sin egenskap icke berättigad till ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning vid uppdragets fullgörande påkallas. Stadsfullmäktige må kunna för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nys angiven art.

§ 41.

För varje fråga, som till behandling förekommit, skall ordföranden, sedan överläggningen förklarats slutad, framställa proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännager därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Åskas omröstning, skall den verkställas öppet, utom vid val, då den bör ske med slutna sedlar. Rösterna avlämnas efter upprop; och äger varje stadsfullmäktig en röst.

Till beslut i de uti § 18 mom. 4 angivna fall erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

I övriga frågor bestämmes, där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, utgången genom enkel röstpluralitet. Utfalla vid öppen omröstning rösterna lika å bägge sidor, gäller den mening, som ordföranden biträder. Genom

lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

Vad i § 18 mom. 2, 5, 6 och 7 är för allmänna rådstugan stadgat skall äga motsvarande tillämpning i avseende å stadsfullmäktige.

§ 75.

Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt:

a) beslut, vilka äro ämnade att såsom kommunalstadgar tillämpas, till befrämjande av sedlighet, hälsovård, samt ordning och säkerhet inom stadens område;

b) av staden upprättade allmänna planer för hushållningen med stadens donationsjord;

c) beslut om arvode enligt § 17 mom. 2; samt

d) beslut, som avser påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Samtliga av staden för ett och samma kalenderår fattade, under mom. c) omnämnda beslut skola samtidigt och senast under det år besluten arse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över stadens utgifter och inkomster det år besluten arse.

Beslut, som skall Konungens befallningshavandes prövning underställas, bör genom magistraten och åtföljt av dess i ämnet avgivna utlåtande insändas.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmänna rådstugan må, om fog därtill anses förevara, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

L a g

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (nr 33).

Härigenom förordnas, att § 31, § 34 mom. 1 och 2 samt §§ 37 och 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 31.

Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att giva gällande kraft åt stadsfullmäktiges beslut i alla övriga ämnen med undantag av följande, varuti avgörandet ankommer endast på fullmäktige, nämligen:

a) underdåniga framställningar till Kungl. Maj:t;

b) beslut i fråga om beviljande av skattebidrag till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behov, så vida icke besluten äro av den beskaffenhet, att stadgandet i nästföregående paragraf mom. e) bör tillämpas, eller eljest avse påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år, eller röra fråga, varom i § 38 mom. 2 förmäles;

c) beslut i anledning av de på fullmäktiges prövning beroende revisionsanmärkningar;

d) överenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet hos fullmäktige;

e) tillämpning av de i § 22 stadgade bötesbestämmelser;

f) fråga om behörighet att sätta och stämma bland fullmäktige intaga;

g) antagande och entledigande ävensom avlöande av borgarråd;

h) antagande och entledigande ävensom avlöande av den hos stadsfullmäktige anställda sekreterare och vaktbetjäning; samt

i) beslut, varigenom stadsfullmäktige ansett en hos dem omedelbart väckt eller ifrån stadskollegiet eller någon av nämnderna hänskjuten fråga böra förfalla eller icke för närvarande kunna till bifall föranleda.

§ 34.

Mom. 1. Stadskollegiet utgöres av

a) stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande,

b) minst tre, högst sex borgarråd samt

c) ytterligare nio ledamöter.

Mom. 2. Borgarråden, vilka hava de särskilda åligganden, varom nedan i §§ 35 och 37 förmåles, väljas av stadsfullmäktige för en tid av sex år. Skola samtidigt flera borgarråd tillsättas, anställas, såframt omröstning äskas, särskilt val av varje borgarråd. Vid varje val, där omröstning ägt rum, är den vald, som erhållit minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Uppnås vid val av visst borgarråd ej sagda röstetal, skall detta val uppskjutas till en följande dag. Vid den andra omröstning, som då anställs, må endast ifrågakomma de två, som vid första omröstningen erhållit de flesta rösterna, eller, om flera än två erhållit högsta röstetalet eller jämte den, som fått de flesta rösterna, flera än en erhållit näst högsta röstetalet, samtliga dessa; och är den vald, som då erhållit de flesta rösterna. Mellan lika röstetal avgör lotten. Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall befattningen så snart ske kan återbesättas. För tiden intill dess nytt val skett ävensom vid tjänstledighet för borgarråd äge stadskollegiet utse annan bland sina ledamöter att uppehålla tjänsten. Till borgarråd må allenast utses person med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv.

De under mom. 1 c) omförmälda ledamöterna jämte ersättare för dem till lika antal välja stadsfullmäktige bland sig *ärligen* å första sammanträdet i april månad. Vid valet skall, där det ej jämlikt mom. 3 sker proportionellt, ordningen mellan ersättarna särskilt bestämmas.

Om skyldighet för de ledamöter av stadskollegiet, som omförmålas i mom. 1 b) och c), att vid varaktigt förfall avgå, samt om ersättares tjänstgöringskyldighet gälle vad i kollegiets instruktion är stadgat.

§ 37.

Mom. 1. Stadskollegiet utser till ordförande i drättsnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, ävensom bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet, därvid hänsyn toges till den fördelning av föredragningskyldigheten, varom i § 35 förmåles. Tillika utser stadskollegiet bland sina jämlikt § 34 mom. 1 c) valda ledamöter vice ordförande i drättsnämnden, fattigvårdsnämnden samt de övriga nämnder, rörande vilka bestämmelse härom är i kollegiets instruktion lämnad.

Av stadskollegiet utsedda ledamöter i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer. Bliva platser, varom när är fråga, lediga, skola de av stadskollegiet omedelbart återbesättas. Den, som jämlikt § 34 av stadskollegiet utsetts i borgarråds ställe, uppehålle jämväl den befattning, denne innehar såsom ordförande i nämnd.

De ledamöter i nämnder, vilka ej jämlikt första stycket utses av stadskollegiet, ävensom suppleanter till fastställt antal väljas av stadsfullmäktige, där ej i nämndernas instruktioner eller eljest beträffande vissa ledamöter eller suppleanter är annorlunda stadgat. Till ledamöter och till suppleanter kunna stadsfullmäktige välja såväl ledamöter av stadsfullmäktige som ock andra stadens inbyggare, som äro till fullmäktige valbara. Dessa ledamöters och suppleanters tjänstgöringstid är två år, räknat från och med den 1 januari. Vid lagtima sammanträdet i december månad återbesättas de platser, som vid då löpande tjänstgöringsårs slut bliva genom avgång lediga.

Avgående ledamot eller suppleant i nämnd kan omväljas.

Om sättet för stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i drätselnämnden, gälle vad i § 34 mom. 3 är om val av vissa ledamöter i stadskollegiet stadgat.

Mom. 2. Kvinna, som blivit utsedd till ledamot eller ersättare i stadskollegiet eller till ledamot eller suppleant i nämnd, är berättigad att när som helst avsäga sig uppdraget.

§ 38.

Mom. 1. Stadsfullmäktige äga rätt besluta, att sådan ledamot av stadskollegiet, som i § 34 a) och c) omförmäles, ävensom utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, så ock revisor, varom i § 26 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan vederbörandes hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första stycket sägs, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund, än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, må efter stadsfullmäktiges bestämmande till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som efter särskilt uppdrag utför arbete av väsentligt större omfattning än öriga ledamöter, så ock till revisor, varom i § 26 sägs, utgå arvode för det med uppdraget förenade besvär. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålnens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924. Val enligt denna lag av de i § 34 mom. 1 c) omförmälda ledamöterna jämte ersättare för dem skall förrättas första gången å stadgad tid år 1925, i följd varav de, som på grund av tidigare val då äro ledamöter av stadskollegiet eller ersättare för dem, vid nämnda tidpunkt skola frånträda dessa uppdrag.

L a g

om ändrad lydelse av §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 (nr 15).

Häri genom förordnas, att §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 33.

Kyrkoråd och skolråd utse för varje år inom eller utom sig en kassaförvaltare. En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostämman eller, om klander anställs, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 39 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 40.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga prövning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan kyrkoförsamlingen tillhörig fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta avseende ändamål densamma genom gåva eller testamente tillfallit, ävensom överenskommelse, vilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande av lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet av församlingens utan underställning skedda upplåning icke överstiger hälften av den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år. Beslut, som bör Kungl. Maj:ts prövning underställas, skall insändas till Konungens befallningshavande i länet, vilken det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t överlämna.

Mom. 2. Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut rörande arvode, varom i § 33 förmäles.

Samtliga av kyrkostämman för ett och samma kalenderår fattade beslut av beskaffenhet, som nyss sagts, skola samtidigt och senast under det år beslutet avse underställas Konungens befälningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befälningshavande beredas tillgång till tablå över församlingens utgifter och inkomster det år beslutet avse.

Beslut, som sålunda Konungens befälningshavandes prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Församlingen må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

L a g

om ändrad lydelse av §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 (nr 58).

Häri genom förordnas, att §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 35.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostämman eller, om klander anställs, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan av kyrkostämman tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 41 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 42.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nädiga prövning och fastställelse, då beslutet angå:

a) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan fastighet, som utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta avseende ändamål densamma genom gåva eller testamente tillfallit, ävensom överenskommelse, vilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande av lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om

beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet av församlingens utan underställning skedda upplåning icke överstiger hälften av den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts prövning underställas, skall insändas till överståthållarämbetet, som det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t överlämna.

Mom. 2. Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att givande kraft åt kyrkostämmas beslut rörande arvode, varom i § 35 förmäles.

*Beslut, som sålunda överståthållarämbetets prövning underställes, skall an-
tingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl
därför uppgivas.*

*Församlingen må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över
vägrad fastställelse föra klagan.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

Stockholm den 29 februari 1924.

Med undersåtlig vörndnad.
